

پروش زنور عل

www.ketab.ir

سرشناسه : کریمزاده، حسین، ۱۳۶۱ -
 عنوان و نام پدیدآور : پرورش زنپور عسل / مولف حسین کریمزاده.
 مشخصات نشر : تهران: کتاب ابرار، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری : ۲۷۲ص: مصور، جدول.
 شابک : 978-600-94552-2-5
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 یادداشت : کتابنامه ص. [۲۶۹]-۲۷۰.
 موضوع : زنپورداری
 مؤلف : زنپور عسل
 بندهای گروه : ۱۳۹۳ ک ۴ پ ۴/۵/۵۳۱ SF
 ردیفی دیوان : ۶۳۸/۱
 شماره کتابساز : ۳۵۶۳۷۲۰

نام کتاب: پرورش زنپور عسل
 مؤلف: حسین کریمزاده
 نوبت و تاریخ چاپ: اول، بی‌تا
 ناظر چاپ: رضا سعیدی
 صفحه‌آرا: میثم نقی‌لو
 شمارگان: ۱۰۰۰
 قیمت: ۱۲۵۰۰۰ ریال
 شابک: 978-600-94552-2-5
 تلفن پخش: ۸۸۹۷۳۱۵۸
www.ketabcabrar.ir

درباره نویسنده

در تاریخ ۱۳۶۱/۲/۲۰ در شهر تهران متولد شد و پس از اخذ دیپلم در رشته علوم تجربی، در سال ۱۳۸۰ وارد دانشگاه شد و در تاریخ ۱۳۸۴/۴/۳۱ در رشته مهندسی کشاورزی گرایش علوم دامی در مقطع کارشناسی فارغ التحصیل شد و نیز در تاریخ ۱۳۸۶/۷/۱ در رشته مهندسی علوم دامی در مقطع کارشناسی ارشد وارد دانشگاه شد و در تاریخ ۱۳۸۸/۷/۲۰ از دانشگاه آزاد اسلامی فارغ التحصیل شد.

سوابق شغلی، علمی و پژوهشی

- مربی اداره آموزش فنی و حرفه‌ای استان تهران از سال ۱۳۸۶ تاکنون در زمینه دامپروری و مدرس حرفه‌های پرورش گاو شیری و گوشتی، پرورش گوسفند، پرورش زنبور عسل، فن‌ورز تلقیح مصنوعی دام، تکنسین تغذیه و جیره‌نویسی اسب و روش دستی و رایانه‌ای در مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای شهر ری و شهید چمران تهران.
- مدرس حرفه‌های تکنسین تلقیح مصنوعی دام و جیره‌نویسی دام و طیور در مرکز پژوهش‌های تربیت مربی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور در شهرستان کرج.
- تهیه استانداردهای آموزشی حرفه‌های امور دامی در سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور.
- دارای کارت مربی‌گری حرفه‌های امور دامی از اداره آموزش فنی و حرفه‌ای استان تهران.
- نماینده مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای شهرری در اداره جهاد کشاورزی شهرستان ری در سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۷.

- عضو سازمان بسیج مهندسين کشاورزي و منابع طبيعي از سال ۱۳۹۲ هجري شمسي و فعاليت در قسمت امور دام و طيور پژوهشگده اين سازمان و دبير کارگروه منابع طبيعي.

- تهيه دستورالعمل کاربردي پرورش گوسفند در سازمان بسیج مهندسين کشاورزي و منابع طبيعي در سال ۱۳۹۲.

- عضو سازمان نظام مهندسي کشاورزي و منابع طبيعي استان تهران از سال ۱۳۸۴.

- دای پروانه مهندسين مشاور سازمان نظام مهندسي کشاورزي و منابع طبيعي استان تهران از سال ۱۳۸۸.

- مدير، مشاوره و جيره نويسي برخي از دامداري هاي مجتمع دامداري هاي فشافويه در حسن آباد پروري از سال ۱۳۸۶.

- مدرس دورسي آموزش دامپروري (پرورش گاو و پرورش گوسفند) اداره ترويج جهاد کشاورزي شهرستان ري در سال ۱۳۸۹ از طريق همکاري با شرکت تعاوني کشاورزي جاويد ري.

- همکاري در اجراي طرح تحقيقاتي مصوب وزارت جهاد کشاورزي در قالب پايان نامه کارشناسي ارشد با موضوع تعيين ارزش غذايي اکوتیپ هاي برتر يونجه مناطق سردسيري در تغذيه نشخوارکنندگان در مؤسسه تحقيقات علوم دامی کشور با راهنمائي اساتيدي چون دکتر عليرضا آقاشاهي، دکتر مجتبي زاهدی، دکتر اکبر تقی زاده.

- تأليف و تدوين کتاب پرورش زنبور عسل در سال ۱۳۹۳ در نشرات کتاب ابرار.

- تأليف و تدوين کتاب پرورش گوسفند در سال ۱۳۹۳ در نشرات کتاب ابرار.

- ارائه مقاله در سومين همایش ملي انجمن هلستايين ايران در تاريخ ۳۰ و ۳۱ بهريور ماه

۱۳۹۰ در مؤسسه تحقيقات علوم دامی کشور با موضوع: تعيين پروتئين قابل متابوليسم دانه

ذرت عمل آوري شده با استفاده از روش کيسه هاي نايلوني در گاو شيري نژاد هلستايين.

سخن‌آفرین

هر کاری با انگیزه‌ای آغاز می‌شود و هر انگیزه‌ای از دل سبکی از یک زندگی بر می‌خیزد. قصه‌ی کتاب ابرار همواره به نانی است که سینه‌هایشان برای هوایی تازه می‌تپد. قصه‌ی آدم‌های کوچکی است که زود در برج بلندی بسازند تا دیگرانی از جنس خودشان خورشید را با سر انگشت اشک‌های بلند و دست روزگار آن‌ها را طوری پروریده که دل در گرو علم و ادب و هنر و فرهنگ داشته باشند.

در روزگار تخصص و شاخه شاخه شدن، گردن و پرداختن به این همه محبوب جز به تدبیر نشر و گسترش امکان نمی‌یافت. پس ما نیز عین خود را برای پای نهادن در این راه جزم کردیم.

مخاطبین و مولفین گرانقدر، کتاب ابرار همواره تلاش خواهد کرد تا بهترین مطالب را برگزیند و با بهترین کیفیت آن‌ها در اختیار اهلس قرار دهد و در کنار دگر اهل فرهنگ بر شعار خود - درستکاری در انجام کار درست - پای خواهد فشرد.

دست استمداد ما همیشه به سوی شما بلند است. پس با نگاه سازنده خود به ما بایر ما در مسیرمان باشید.

فهرست مطالب

۲۱	پیشگفتار
۲۳	مقدمه
۲۵	فصل اول: تاریخچه زنبورداری در ایران و جهان
۲۶	اهمیت زنبور عسل
۲۷	الف - نقش زنبور عسل در کشاورزی و محیط زیست
۳۰	ب - به عنوان غذا و دارو
۳۱	ج - نزد مسلمانان
۳۳	فصل دوم: گونه‌ها و نژادهای زنبور
۳۳	۱- زنبور عسل هندی (<i>Apis cerana</i>)
۳۳	۲- زنبور درشت (<i>Apis dorsata</i>)
۳۴	۳- زنبور کوچک (<i>Apis florea</i>)
۳۴	۴- زنبور معمولی یا زنبور عسل (<i>Apis mellifera</i>)
۳۴	الف - نژاد ایتالیایی یا زنبور زرد (<i>Apis Mellifera Ligustica</i>)
۳۵	ب - نژاد کارنیولان یا زنبور کارنیکا (<i>Apis Mellifera Carnica</i>)
۳۵	ج - نژاد آلمانی یا زنبورهای سیاه (<i>Apis Mellifera Mellifica</i>)

- د - نژاد قفقازی (Apis Mellifera Caucasica) ۳۶
- ه - نژاد ایرانی (Apis Mellifera Meda) ۳۶
- ۵- زنبور عسل (Apis andreniformis) ۳۷

- فصل سوم: ساختمان کندو و لوازم مورد نیاز زنبورداری ۳۹
- و ۳۹
- ز ۳۹
- معیارهای بومی ۳۹
- معیارهای بومی ۳۹
- پراکنش بومی کندوهای بومی در مناطق مختلف کشور ۴۰
- ۲- کندوی جعبه‌ای (مبنا) ۴۱
- مزایای کندوی جعبه‌ای ۴۲
- انواع کندوی جعبه‌ای ۴۲
- ساختمان کندوی جعبه‌ای ۴۳
- لوازم مورد استفاده در زنبورداری ۴۵
- ۱- کلاه ۴۵
- ۲- دودی ۴۵
- ۳- اهرم ۴۶
- ۴- دستکش ۴۷
- ۵- برس ۴۷
- ۶- ظروف تغذیه ۴۷
- ۷- اکستراکتور ۴۸
- ۸- موم ذوب کن آفتابی ۴۹
- ۹- برگه موم آجدار ۴۹
- ۱۰- تخته موم دوز ۵۰
- ۱۱- موم دوز ۵۰
- ۱۲- تله‌ی گرده‌گیر ۵۱

۱۳- ظروف غذا خوری ۵۱

۱۴- چنگال ۵۱

۱۵- قاب دادن ۵۲

۱۶- طبق دادن ۵۲

فصل هارم: شریح ساختمان بدن زنبور عسل ۵۵

آناتومی ۵۵

فصل پنجم: تولید مثل و مراحل مختلف رشد در زنبور عسل ۶۱

تولید مثل ۶۱

طول دوران زندگی زنبور ۶۲

مراحل رشد و نمو زنبوران عسل ۶۲

فصل ششم: ساکنین کندو و فعالیت‌های آن ۶۵

زیست‌شناسی ۶۵

ملکه ۶۷

زنبور نر ۶۹

زنبور کارگر ۶۹

وظایف زنبور کارگر ۶۹

فعالیت‌های زنبوران کارگر ۷۰

الف) کارهای داخل کندو ۷۰

ب) کارهای خارج از کندو ۷۱

رفتارهای زنبور عسل ۷۲

۱- رفتار غارت (Robbing) ۷۲

۲- رفتار تهویه (fanning) ۷۵

۳- رفتار دفاع (Patrolling) ۷۶

۷۶	۴- رفتار ترشح موم
۷۷	۵- رفتار برقراری ارتباط
۷۷	فرومون‌ها
۷۹	۶- رفتار تولید مثل یا بچه‌کندو یا ازدیاد خارجی کلونی (Swarming)
۸۰	۷- رفتار تنظیم حرارت
۸۰	۸- رفتار جستجوگری و جمع‌آوری گرده و شهد
۸۳	فصل هفتم: شکرملکه
۸۳	پرورش ملکه در کندو
۸۴	حالات پرورش ملکه در کندو
۸۵	تغذیه لاروها
۸۵	حجره ملکه
۸۷	طول رشد و تکامل ملکه
۸۷	ملکه باکره
۸۹	جفت‌گیری ملکه
۹۰	تخم‌گذاری ملکه
۹۳	قضاوت در مورد ملکه
۹۳	کندوی بی‌ملکه
۹۴	معرفی ملکه جدید به کندو
۹۷	عوامل مهم در پذیرش ملکه
۹۷	دو ملکه کردن کندو
۹۸	چگونگی پیدایش کارگران تخم‌گذار و معرفی ملکه به این نوع کندوها
۹۸	روش‌های از بین بردن کارگران تخم‌گذار و معرفی ملکه به این کندوها
۹۹	بچه‌کندو
۱۰۰	تقسیم جمعیت

فصل هشتم: عوامل مهم در پرورش و نگهداری زنبور عسل.....	۱۰۳
عوامل مؤثر در پرورش و نگهداری زنبور عسل.....	۱۰۳
محیط زنبورستان.....	۱۰۵
۱- مناسب بودن محیط از لحاظ شهد و گرده فراوان.....	۱۰۵
۲- شرایط آب و هوایی مناسب.....	۱۰۵
۳- امنیت جود منبع آب سالم در اطراف زنبورستان.....	۱۰۶
۴- بهداشت منطقه زنبورستان و اهمیت آن.....	۱۰۶
۵- ازدگی‌های مسموم و مسموم‌های نامطلوب.....	۱۰۶
۶- اهمیت در بودن زنبورستان از نقاط مسکونی.....	۱۰۷
۷- اهمیت رعایت فاصله زنبورستان‌ها از هم.....	۱۰۷
۸- میزان نزدیکی زنبورستان به خانه.....	۱۰۷
۹- بهترین مناطق استقرار زنبورستان.....	۱۰۸
۱۰- استقرار زنبورستان در کنار دریا یا تالاب.....	۱۰۸
۱۱- سطح زنبورستان و استقرار کندوها.....	۱۰۸
۱۲- فاصله کندوها از هم در یک زنبورستان.....	۱۰۹
۱۳- مکان زنبورستان در رابطه با سم‌پاشی باغ‌ها و مزارع.....	۱۰۹
۱۴- جهت استقرار کندوها در زنبورستان.....	۱۰۹
۱۵- عدم وجود دشمنان زنبور عسل.....	۱۱۰
۱۶- محافظت کندوها از عوامل نامساعد جوی و محیطی.....	۱۱۰
۱۷- مسافت مکان جدید زنبورستان تا مکان قبلی.....	۱۱۰
۱۸- رابطه کندو و مساحت زنبورستان.....	۱۱۰
۱۹- نحوه استقرار کندوها در زنبورستان.....	۱۱۱
۲۰- زنبورستان در مناطق گرمسیری.....	۱۱۱
تشخیص شروع فصل زنبورداری.....	۱۱۱
شروع فصل زنبورداری.....	۱۱۱
عملیات مربوط به منحنی.....	۱۱۲

۱۱۳	نکات قابل توجه
۱۱۴	بازدید کندو
۱۱۵	افزایش جمعیت کندو و عملیات مربوط به آن
۱۱۶	طبقه دادن
۱۱۶	نحوه طبقه دادن
۱۱۹	فصل نهم: تغذیه زنبور عسل
۱۱۹	الف) تغذیه ط
۱۱۹	۱- شهد
۱۲۰	۲- گرده
۱۲۲	ب) تغذیه مصنوعی
۱۲۲	۱- تغذیه تشویقی یا تحریکی
۱۲۴	۲- جلوگیری از ضعیف شدن کندو
۱۲۷	فصل دهم: تکثیر کندو
۱۲۷	افزایش طبیعی
۱۲۸	بچه طبیعی (پیش بر)
۱۲۹	عواملی که باعث بچه دادن کندو می شود
۱۲۹	راههای جلوگیری از بچه دادن کندو
۱۳۰	تکثیر مصنوعی
۱۳۰	مزایا
۱۳۱	نکات اساسی که باید در تکثیر مصنوعی مورد توجه قرار گیرد
۱۳۲	روش های گرفتن بچه مصنوعی
۱۳۳	گرفتن بچه کندو
۱۳۵	مدیریت و کنترل بچه کندو
۱۳۶	تبدیل کندوهای بومی به مدرن

۱۳۸	چگونگی انتقال جمعیت کندوی بومی به کندوی جعبه‌ای
۱۳۹	مراقبت‌های بعد از تبدیل
۱۴۰	سر و ته کردن کندو (Reversing)
۱۴۰	ادغام کردن دو کندو
۱۴۱	نکات مهم در ادغام کردن دو کندو
۱۴۱	روش ادغام کردن دو کندو
۱۴۳	تهیه نشانه برای کندو
۱۴۳	راهشهای تکمیلی
۱۴۷	فصل یازدهم: تولیدات زنبور عسل
۱۴۷	تولیدات زنبور عسل و ارزش اقتصادی دارویی آنها
۱۴۷	عسل
۱۴۷	ترکیبات عسل
۱۴۹	موارد استفاده عسل
۱۴۹	برداشت عسل
۱۵۰	طریقه استخراج عسل از شان‌ها به وسیله اکستراکتور
۱۵۰	اکستراکتور
۱۵۰	انواع اکستراکتور
۱۵۱	انواع مختلف عسل
۱۵۳	رنگ و طعم عسل طبیعی
۱۵۴	شکرک زدن عسل طبیعی
۱۵۴	عوامل اصلی شکرک زدن عسل
۱۵۵	علل رس کردن عسل
۱۵۶	عسل با موم
۱۵۶	عسلک یا عسل برگ
۱۵۷	نگهداری عسل

۱۵۷	گرده
۱۵۹	بره‌موم
۱۶۰	زهر زنبور عسل
۱۶۲	ژله رویال یا شاهانه
۱۶۲	موم
۱۶۵	پیراش عسل پس از تولید
۱۶۵	خصلت تغذیه‌ای و دارویی عسل
۱۶۶	موارد کاربرد غذایی دارویی گرده
۱۶۷	فصل دوازدهم: مستقر و استقرار کندوها
۱۶۷	استقرار زنبورستان
۱۶۸	جابجایی و مهاجرت
۱۶۹	نکات مهم در انتقال کندوها
۱۶۹	الف) قبل از انتقال
۱۷۰	ب) هنگام انتقال (کوچ)
۱۷۰	ج) بعد از انتقال
۱۷۱	رعایت نکات مهم در استقرار کندوها
۱۷۱	۱- چگونگی روند وضع جوی منطقه
۱۷۲	۲- چگونگی پوشش گیاهی منطقه
۱۷۲	۳- وجود آب تمیز در منطقه
۱۷۲	۴- رعایت اصول بهداشتی
۱۷۳	۵- وجود گل کافی با توجه به تعداد کندوهای مستقر در منطقه
۱۷۳	۶- محل استقرار کندوها نباید در مسیر سیل و در گودال‌ها باشد
۱۷۳	۷- راه‌های ارتباطی
۱۷۳	۸- فاصله کندوها از یک دیگر
۱۷۳	۹- محل استقرار کندوها در مناطق مختلف

- ۱۰- مبارزه با حیوانات وحشی و پرندگان ۱۷۴
- ۱۱- اهمیت وجود علوفه جلوی دریچه پرواز ۱۷۴
- رعایت نکات مهم در استقرار کندوهای دائمی یا ثابت ۱۷۴
- آماده کردن کندوها برای زمستان گذرانی و نگهداری آنها در زمستان ۱۷۵
- نگهداری کندو در زمستان در مناطق سردسیر ۱۷۷
- نکات مراقبت‌هایی که باید برای نگهداری زنبورها در زمستان انجام داد ۱۷۸
- زمستان‌گزایی ۱۷۹
- نکاتی مهم در زمستان‌گزایی برای کندوهای زنبوران عسل ۱۸۰
- فصل سیزدهم: آفات و بیماری‌ها ۱۸۳
- ۱- کنه واروآ ۱۸۴
- ۲- کنه آکاراپیس وودی یا آکارپس کنه (کنه تنفسی زنبور عسل) ۱۸۹
- ۳- بیماری نوزما ۱۹۱
- ۴- کرم موم‌خوار ۱۹۴
- ۵- شپش زنبور عسل ۱۹۷
- ۶- بیماری لوک نوزادان زنبور عسل ۱۹۹
- الف) بیماری لوک آمریکایی (American foulbrood) ۱۹۹
- ب) بیماری لوک اروپایی (European Foulbrood) ۲۰۲
- ۷- بیماری موروثی (هم خونی) ۲۰۵
- ۸- کپک گرده ۲۰۶
- ۹- بیماری نوزاد سنگی یا لارو سنگی (Stone Brood) ۲۰۶
- ۱۰- بیماری آکارپوز ۲۰۷
- ۱۱- بیماری نوزاد ساکی (Sac brood) ۲۰۹
- ۱۲- بیماری فلج زنبورها ۲۰۹
- ۱۳- بیماری نوزاد پودری (powdering brood) ۲۱۰
- ۱۴- بیماری سپتی سمی (Septicemia) ۲۱۰

۲۱۱	۱۵- بیماری نوزاد گچی (Chalk Brood).....
۲۱۲	دشمنان زنبور عسل.....
۲۱۲	زنبور زرد و قرمز.....
۲۱۳	پرندگان.....
۲۱۳	موش.....
۲۱۴	خر.....
۲۱۴	شکبوت.....
۲۱۵	مورچه.....
۲۱۵	سوسک تاول.....
۲۱۵	ساقها.....
۲۱۶	مسمومیت به وسیله گیاهان.....
۲۱۷	تأثیر سموم آفات نباتی بر زنبور عسل.....
۲۱۸	راههای مسمومیت زنبور عسل.....
۲۱۸	علائم مسمومیت در زنبور عسل.....
۲۱۹	اقدامات حفاظتی برای جلوگیری از مسمومیت.....
۲۲۰	معالجه کندوهای آلوده به سموم کشاورزی.....
۲۲۱	فصل چهاردهم: کارهای زنبورداری در طول سال.....
۲۲۱	سالنامه.....
۲۲۱	کارهای زنبورداری در فروردین ماه.....
۲۲۶	کارهای زنبورداری در اردیبهشت ماه.....
۲۳۰	کارهای زنبورداری در خرداد ماه.....
۲۳۴	کارهای زنبورداری در تیر ماه.....
۲۳۷	کارهای زنبورداری در مرداد ماه.....
۲۴۲	کارهای زنبورداری در شهریور ماه.....
۲۴۶	کارهای زنبورداری در مهر ماه.....

۲۵۰	 کارهای زنبورداری در آبان ماه
۲۵۳	 کارهای زنبورداری در ماه آذر
۲۵۷	 کارهای زنبورداری در دی ماه
۲۶۰	 کارهای زنبورداری در بهمن ماه
۲۶۵	 کارهای زنبورداری در اسفند ماه
۲۶۹	 منابع

www.ketab.ir

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

پیشگفتار

هدف از گردآوری و تدوین این کتاب فراهم آوردن ادراکی بهتر از پرورش زنبور عسل برای کسانی است که علاقه دارند با این زمینه فعالیت کنند. با این که زنبورداری در ایران از سابقه‌ای طولانی برخوردار است، اما به دلیل کمبود منابع علمی و آموزشی، نادیده گرفته می‌شود. کتاب حاضر برای استفاده دانشجویان علوم دامی و دامپزشکی، حرفه‌آموزان سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و نیز دانش‌آموختگان و پرورش‌دهندگان زنبور عسل گردآوری و نوشته شده است.

در این کتاب با تاریخچه پرورش زنبور عسل، زنبور در ایران و سایر کشورها، نژادهای زنبور عسل، ساختمان بدن زنبور عسل، ساختمان کندو، لزوم مورد نیاز زنبورداری، اصول علمی و عملی پرورش و نگهداری زنبور عسل، پیشگیری و درمان آفات و بیماری‌ها و برداشت عسل آشنا می‌شوید.

بدون شک ارتقای سطح علمی، ویرایش ادبی و افزودن مباحث جدید به کتاب ضرر با ارسال نظرات ارزنده، میسر خواهد بود. لذا از اساتید، دانشجویان و صاحب‌نظران محترم خواهشمند است که پیشنهادات و انتقادات سازنده‌ی خود را به رایانامه karimzadeh13_h@yahoo.com ارسال نمایند.

در این جا لازم است از زحمات پدر و مادر مهربانم، کمک‌های بی‌وقفه‌ی برادر و همسر عزیزم، راهنمایی‌های ارزنده اساتید گرانقدرم و همچنین موسسه فرهنگی هنری سیب سرخ

نیکان و دوستان گرامی جناب آقای رضا شاعری و مهندس داود صیدی، برای آماده‌سازی و چاپ این کتاب، سپاسگزاری کنم و در پایان این کتاب را به فرزند عزیزم تقدیم می‌کنم.

حسین کریم زاده

تهران - پاییز ۱۳۹۳

www.ketab.ir

مقدمه

عسل همواره به عنوان غذایی سالم و طبیعی مورد استفاده‌ی انسان بوده و مشهور است که خداوند نام خود را صرفاً به عنوان غذا آفریده که یکی شیر و دیگری عسل می‌باشد. صرف نظر از جنبه‌ی غذایی برخی فرآورده‌های زنبور عسل، عسل گسترده‌ترین و پرمصرف‌ترین داروی طبیعی است که به دست آمده، و تنها داروی مادی مورد اشاره در قرآن مجید است.

همچنین امروزه مشخص شده که تمام فرآورده‌ی زنبور عسل شامل عسل، عسلک، گرده‌ی گل، ژله‌ی رویال، موم، بره‌موم و زهر، لحاظ بهداشتی و دارویی دارای اهمیت فراوان می‌باشند. زنبور عسل تنها دامی است که جهت تغذیه‌ی خود از اندام‌های گیاهی یا جانوری استفاده نمی‌کند و به عبارتی می‌تواند طبیعت را با ارزش‌ترین محصول کشاورزی و دامی را به وجود آورد. از طرفی نه تنها هیچ گونه‌ی زیانی به مراتع و محصولات کشاورزی وارد نمی‌کند؛ بلکه می‌تواند منشأ اثرات و برکت فراوانی نیز باشد و ده‌ها برابر قیمت عسل تولیدی، از طریق گرده‌افشانی گیاهان به انسان و محیط زیست او سود برساند.

حرفه‌ی زنبورداری نیز از خصوصیات مشابه خود زنبور عسل برخوردار است؛ با کمترین امکانات و سرمایه، بهترین شغل تولیدی ایجاد و با ارزش‌ترین محصول تولید می‌گردد. زنبوردار همواره در بطن طبیعت است و از طرفی به دلیل ارتباط مستمر با محصولات زنبور عسل، به ویژه عسل و زهر آن، از سالم‌ترین افراد جامعه محسوب می‌گردد. بر اساس آمار

منتشره در معاونت ترویج کشاورزی و منابع طبیعی، میزان تولید عسل در سال ۱۳۹۰ از ۵۰.۷ هزار تن به ۷۱.۱ هزار تن در سال ۱۳۹۱ رسیده است که نشان‌دهنده رشد ۴۰.۲۴ درصدی می‌باشد و با توجه به اطلاعات اخذ شده از FAO در سال ۲۰۱۲ ایران رتبه نهم تولید عسل در جهان را دارا می‌باشد.